

Diplomová práce

Jméno a příjmení (student): Jaroslav Lorman

Vedoucí práce: Prof. Dr. Albert-Peter Rethmann

Posudek vedoucího práce:

„Milovat život je pravá bohoslužba.“ – Analýza vybraných josefinských morálně-teologických traktátů

Předložená práce se zabývá tématickým okruhem, jenž je na české teologické „scéně“ dosud ještě relativně málo zpracován: tedy dějinami české teologie, zejména katolické morální teologie v Čechách v době osvícenství. Opírá se především o práce Augustina Zippeho, Ignáce von Fabiána a Franze Fritscheho.

Síla předložené práce spočívá v tom, že autor zná metodiku historické vědy a ovládá i jazyky (němčina a latina), které jsou relevantní pro projednávané autory, a ne vposledku umí myslet teologicky. Postupuje příkladně metodologicky, přičemž představuje na začátku své výchozí teze, jež v průběhu práce diskutuje, rovněž logicky odůvodňuje svůj výběr pramenů. Rozhodující pro porozumění české morální teologii josefinismu jsou pak teologické proudy v době osvícenství, které autor učeně a jazykově dovedně představuje v kapitole II. (konfesionalizace a spiritualizace, tzv. katolické osvícenství, reformy teologického studia, morální teologie v raném novověku).

Je už možno vyzvednout pečlivý překlad hlavních pojmů z němčiny a latiny.

(Nové) akcenty a principy josefínské morální teologie jsou představeny v kapitole III. Je třeba zdůraznit důležité pojmové rozlišování a diferenciaci citovaných morálních teologů, které J. Lorman zachycuje a systematicky představuje (srov. např. s. 46n., poznámka 159 různé pojmy pro lidský rozum a jeho dimenze: Verstand, Vernunft, Sinneskraft, Gedächtnis, Einbildungskraft, Eimpfindungskraft, Bewusstsein, Urteilskraft).

Daleci toho, aby pěstovali úzký pojem rozumu, zabývají se citovaní morální teologové osvícenství také centrální otázkou vztahu člověka k Bohu (kap. IV) podle nároku Ignáce von Fabianiho, že má být celý život křesťana trvalou bohoslužbou (viz s. 59).

To se autorovi předložené práce podařilo ukázat – a to je důležitý výsledek také s ohledem na některé neosvícené kritiky filozofů a teologů osvícenství –, že nepatří k silným stránkám osvícenství a jeho nejsilnějším myšlenkovým impulsům výzva k odvratu od víry, ale práce na nové formě zbožnosti a morálky, jež člověka bere stejně vážně v jeho transcendentální odkázanosti i v jeho pozemské skutečnosti, v jeho časovosti a věčnosti (srov. Ignaz von Fabian, viz Lorman s. 47).

Blížkost skutečnosti u citovaných autorů se ne vposledku ukazuje v kapitole V.: „péče o sebe“: bylo by kromě mnoha dalších aspektů zajímavé srovnat argumenty používané na základě víry v diskusi o sebevraždě, zde specifické použití výsostného argumentu (s. 76n.) s dnešní diskusí například u A. Holdereggera. Daly by se odhalit některé paralely. Sebeláska je křesťanská jen tehdy, když se nahlíží a praktikuje v rovnováze s láskou k bližnímu, jak ukazuje Lormann pomocí citovaných autorů v kapitole V.

Celkové hodnocení:

J. Lorman ve své diplomové práci ukazuje, jak se některých témat a konceptů české morální teologie projednávané doby chopil znovu teprve ve druhé polovině 20. století Druhý vatikánský koncil. Autor popisuje na vysoké obsahové a metodologické úrovni s velkou hermeneutickou citlivostí široké pole dějin morální teologie v Čechách v době osvícenství. Vyplatilo by se podrobněji zkoumat tuto oblast v rámci dalších výzkumů, například v rámci disertačních projektů. Takový záměr by ze strany české teologie přispěl k nutným vědomostem o vlastních dějinách a identitě. Je možno si ale už přát, aby se některé z předložených výsledků představily širší veřejnosti alespoň ve formě odborných článků.

Jako známku navrhuji: vyborně.

V Praze dne 22.5.2006

podpis vedoucího diplomové práce